

Opinie o władzach lokalnych

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Niebawem Polacy wybiorą radnych różnego szczebla, a także wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. W styczniowym sondażu¹ zapytaliśmy badanych o to, jak oceniają władze samorządowe trwającej jeszcze kadencji i jak w tym czasie zmieniła się ich miejscowość. Interesowało nas też to, kto w odczuciu ankietowanych, ma największy wpływ na sprawy lokalne.

OCENY DZIAŁALNOŚCI WŁADZ SAMORZĄDOWYCH

Na początku nowego roku pozytywnie pracę samorządowców w swojej miejscowości ocenia dwie trzecie badanych (67%), a negatywnie – około jednej czwartej (24%)². Notowania władz lokalnych są teraz minimalnie gorsze niż w analogicznym okresie poprzedzającym wybory samorządowe w roku 2018.

TABELA 1

Oceny działalności władz miasta/gminy	Wskazania respondentów według terminów badań																	
	2018								2020			2021		2022		2023		2024
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	I	III	IX	III	IX	III	IX	III	IX	I
w procentach																		
Dobre	70	68	70	72	71	73	70	73	73	74	74	70	66	68	69	68	69	67
Złe	21	23	21	18	19	19	23	20	18	19	18	21	22	23	24	23	23	24

Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć”

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (405) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

– wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),

– wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,

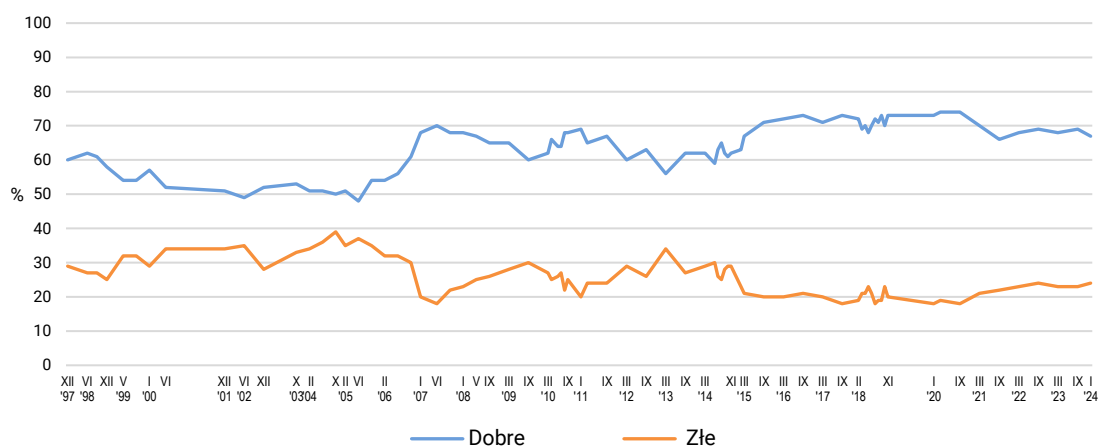
– samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 11 do 21 stycznia 2024 roku na próbie liczącej 1015 osób (w tym: 59,8% metodą CAPI, 27,0% – CATI i 13,2% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

² Nowsze dane na ten temat w komunikacie CBOS „Oceny działalności parlamentu, prezydenta i władz lokalnych”, luty 2024 (oprac. M. Feliksiak).

RYS. 1. Oceny działalności władz samorządowych miasta/gminy respondenta

Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć”

W kolejnych pomiarach obserwujemy względnie stałe zróżnicowanie tych ocen w zależności od wielkości miejscowości, w której mieszkają respondenci. Generalnie, dobre opinie częściej niż przeciętnie rejestrujemy wśród mieszkańców wsi, a złe wśród respondentów z największych miast (liczących 500 000 lub więcej ludności).

Siedmiu na dziesięciu Polaków (70%) pozytywnie ocenia efekty działalności władarzy samorządowych – tj. wójtów, burmistrzów i prezydentów miast – w swoich miejscowościach. Z kolei jedna piąta (20%) uważa, że pracują źle. Te opinie są na przestrzeni czternastu lat stabilne.

RYS. 2. Czy, ogólnie rzecz biorąc, uważa Pan(i), że wójt/burmistrz/ prezydent miasta pracuje:

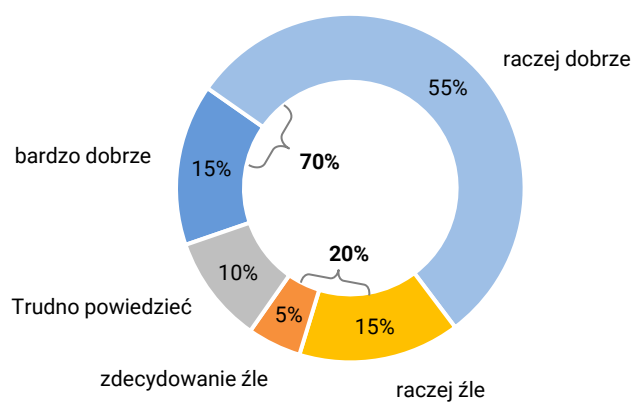

TABELA 2

Czy, ogólnie rzecz biorąc, uważa Pan(i), że wójt/burmistrz/ prezydent miasta pracował* /pracuje**:	Wskazania respondentów według terminów badań							
	VIII 2010		VII 2014		IV 2018		I 2024	
	w procentach							
bardzo dobrze	14	71	14	67	13	67	15	70
raczej dobrze	57		53		54		55	
raczej źle	13	17	16	20	12	17	15	20
zdecydowanie źle	4		4		5		5	
Trudno powiedzieć	12		13		16		10	

* W latach 2010–2014 pytanie zadawane było jako podsumowujące kończącą się kadencję wójtów, burmistrzów i prezydentów miast

** W przypadku mieszkańców Warszawy pytanie dotyczyło prezydenta miasta

Najlepiej pracę władarzy samorządowych – w tym przypadku wójtów – oceniają mieszkańcy wsi. Najwięcej zastrzeżeń mają natomiast badani z półmilionowych i większych miast.

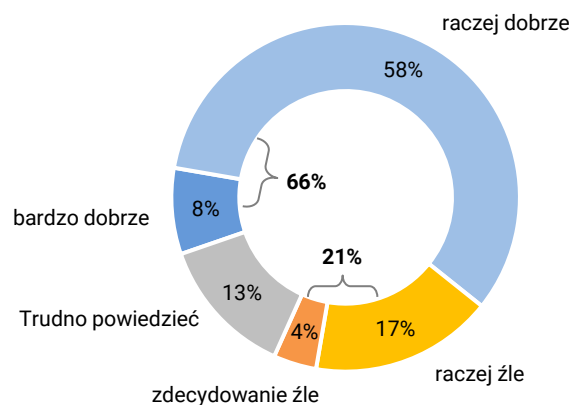
TABELA 3

Wielkość miejscowości	Czy, ogólnie rzecz biorąc, uważa Pan(i), że tutejszy wójt/ burmistrz/ prezydent miasta pracował:		
	dobrze	źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wieś	73	17	10
Miasto do 19 999 mieszkańców	69	21	11
20 000 – 99 999	71	19	10
100 000 – 499 999	67	23	10
500 000 i więcej	58	32	10

W odbiorze działalności rady miasta lub gminy również przeważa aprobata. Dwie trzecie ankietowanych (66%) uważa, że radni ich miejscowości pracują dobrze, natomiast przeciwnego zdania jest jedna piąta (21%).

CBOS

RYS. 3. Czy, ogólnie rzecz biorąc, uważa Pan(i), że tutejsza rada miasta/gminy bieżącej kadencji pracuje:

Opinie o pracy radnych w trakcie ostatnich czterech kadencji są względnie stabilne. Wcześniej (w roku 1994 i 2002) były one bardziej krytyczne, a jednocześnie więcej osób nie miało sprecyzowanej opinii o ich działalności.

TABELA 4

Czy, ogólnie rzecz biorąc, uważa Pan(i), że tutejsza rada miasta/gminy pracowała* /pracuje:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	V1994		X 2002		VIII 2010		VII 2014		IV 2018		I 2024	
bardzo dobrze	4	49	2	48	7	69	9	63	7	64	8	66
raczej dobrze	45		46		62		54		57		58	
raczej źle	20	26	22	28	14	17	18	22	12	16	17	21
zdecydowanie źle	6		6		3		4		4		4	
Trudno powiedzieć	25		24		14		15		20		13	

* W latach 1994 – 2014 pytanie zadawane było jako podsumowujące kończącą się kadencję ówczesnych władz

Najlepiej działalność radnych oceniają mieszkańcy wsi, natomiast najbardziej krytyczni w opiniach o niej są mieszkańcy największych aglomeracji.

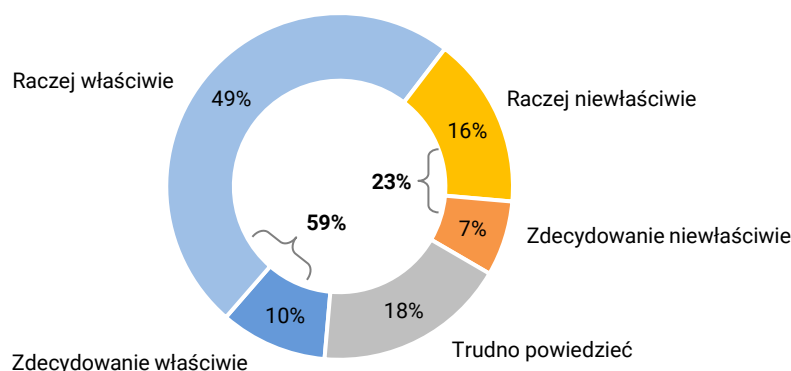
TABELA 5

Wielkość miejscowości	Czy, ogólnie rzecz biorąc, uważa Pan(i), że tutejsza rada miasta/gminy pracowała:		
	dobrze	źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wieś	72	17	11
Miasto do 19 999 mieszkańców	64	23	13
20 000 – 99 999	67	18	16
100 000 – 499 999	64	24	13
500 000 i więcej	54	33	13

Sześciu na dziesięciu ankietowanych (59%) uważa, że władze lokalne w ich mieście lub gminie w sposób właściwy wydają pieniądze, którymi dysponują. Blisko jedna czwarta (23%) jest przeciwnego zdania.

CBOS

RYS. 4. Czy, Pana(i) zdaniem, pieniądze, którymi dysponują władze tutejszej gminy/miasta są właściwie wydawane czy też nie?

Obecnie sposób wydatkowania pieniędzy z lokalnych budżetów spotyka się z większą aprobatą niż w poprzednich dekadach, zwłaszcza w roku 1993 i 2002, kiedy to gospodarowanie nimi przez władze samorządowe budziło spore kontrowersje. Pozytywną zmianą jest również to, że więcej osób potrafi się ustosunkować do tej kwestii, co świadczyłoby o skuteczniejszym informowaniu mieszkańców, na co przeznaczane są pieniądze.

TABELA 6

Czy, Pana(i) zdaniem, pieniądze, którymi dysponują władze tutejszej gminy/miasta są właściwie wydawane czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV 1993*		I 2002		X 2002		VIII 2010		IV 2018		I 2024	
	w procentach											
Zdecydowanie właściwie	5	31	2	29	2	30	8	51	8	49	10	59
Raczej właściwie	26		27		28		43		41		49	
Raczej niewłaściwie	21	32	28	41	24	36	17	22	16	20	16	23
Zdecydowanie niewłaściwie	11		13		12		5		4		7	
Trudno powiedzieć	36		30		34		27		31		18	

* W 1993 roku możliwe były odpowiedzi: zdecydowanie tak; raczej tak; raczej nie; zdecydowanie nie; Trudno powiedzieć

Przekonanie o właściwym wydatkowaniu środków finansowych przez samorządy nie jest zróżnicowane przez wielkość miejscowości respondentów, ale tylko jeśli pominąć największe miasta, w których aż dwie piąte badanych wyraża co do tego zastrzeżenie.

TABELA 7

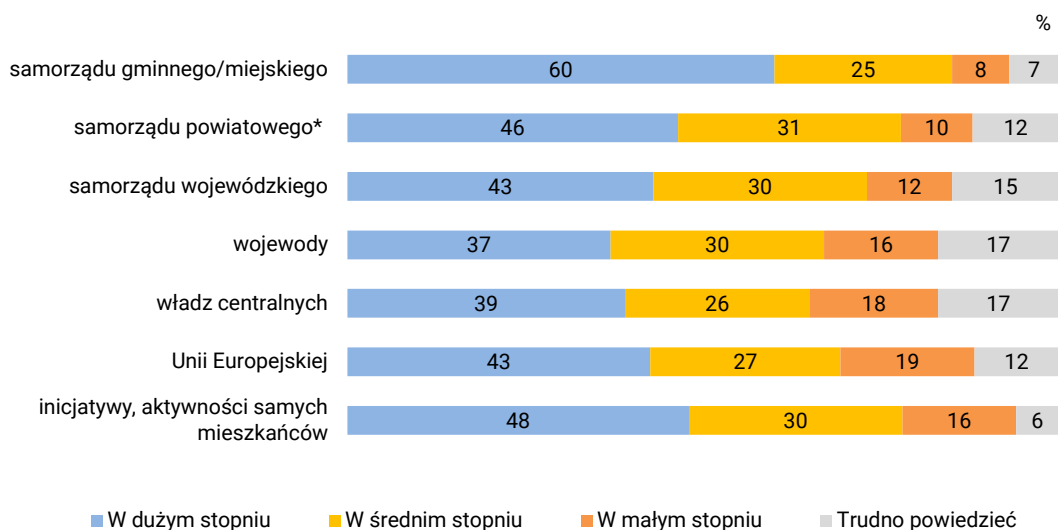
Wielkość miejscowości	Czy, Pana(i) zdaniem, pieniądze, którymi dysponują władze tutejszej gminy/miasta są właściwie wydawane czy też nie?		
	Właściwie	Niewłaściwie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wieś	60	21	19
Miasto do 19 999 mieszkańców	58	24	18
20 000 – 99 999	62	18	20
100 000 – 499 999	59	26	15
500 000 i więcej	45	39	16

OD KOGO ZALEŻY ROZWÓJ MIEJSCOWOŚCI?

Badani największy wpływ na sytuację w ich miejscowości przypisują samorządom gminnym lub miejskim (60%). Duże znacznie mają tu w percepcji społecznej inicjatywy samych mieszkańców (48%). Na kolejnych miejscach w hierarchii postrzeganego wpływu lokuje się samorząd powiatowy (46%), samorząd wojewódzki (43%) i Unia Europejska (43%), choć od tej ostatniej – w opinii ponad jednej piątej ankietowanych – niewiele zależy. Mniejsze przełożenie na rozwój swojej miejscowości respondenci przypisują wojewodom (37%) i władzom centralnym (39%).

CBOS

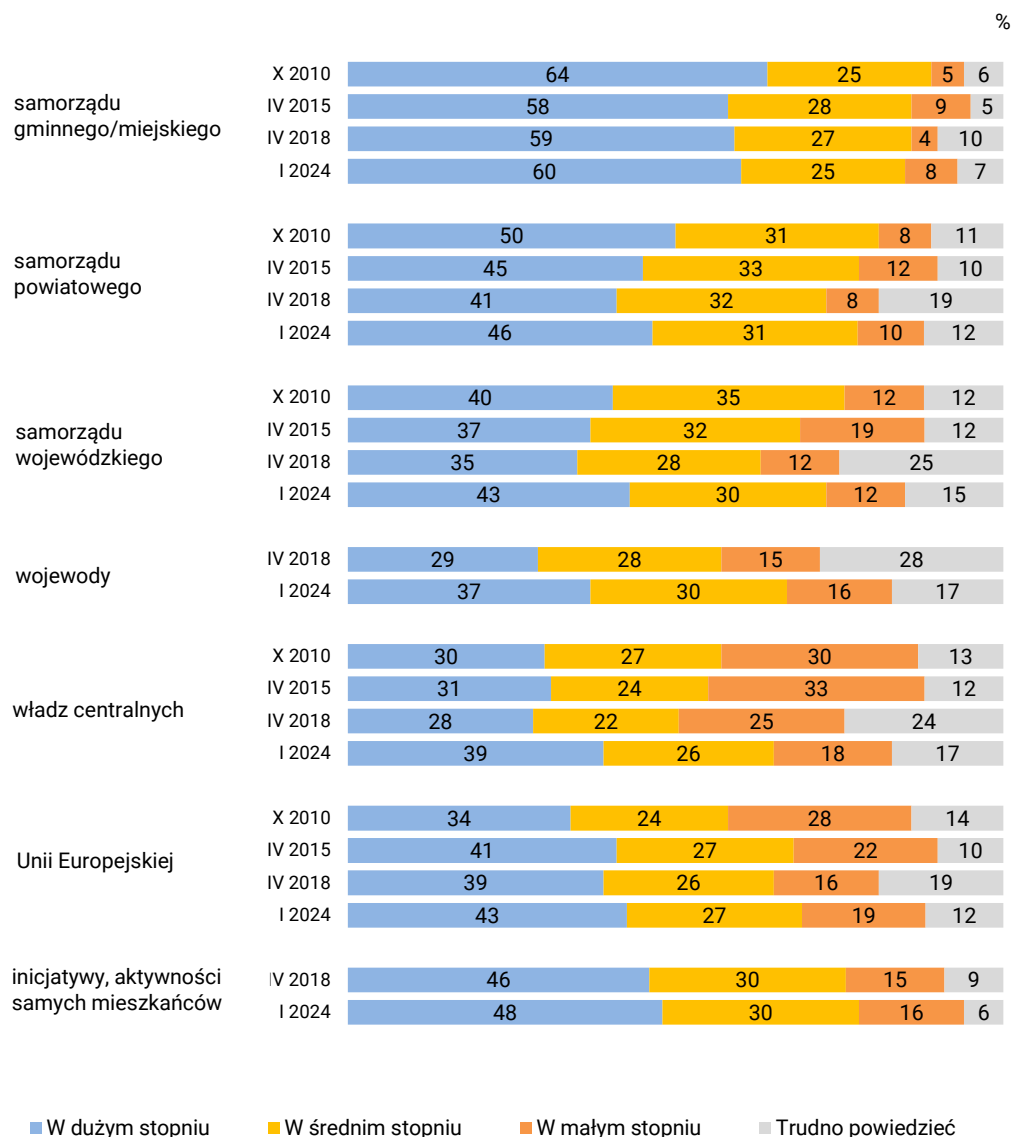
RYS. 5. W jakim stopniu, w Pana(i) ocenie, rozwój miejscowości, w której Pan(i) mieszka oraz jej najbliższego regionu zależy od:

* Pytanie nie dotyczyło mieszkańców miast na prawach powiatu

Na podstawie porównania z poprzednim pomiarem z 2018 roku można powiedzieć, że wyraźnie umocniło się poczucie istotnej lokalnej roli władz centralnych, samorządów wojewódzkich i wojewodów. W mniejszym stopniu przybyło wskazań odnoszących się do znaczenia Unii Europejskiej i samorządów powiatowych.

RYS. 6. W jakim stopniu, w Pana(i) ocenie, rozwój miejscowości, w której Pan(i) mieszka oraz jej najbliższego regionu zależy od:

Mieszkańcy wsi rzadziej niż mieszkańcy miast dostrzegają duże znaczenie poszczególnych szczebli władz samorządowych, a także centralnych i Unii Europejskiej dla rozwoju swoich miejscowości, a jednocześnie nie wyróżniają się na tle pozostałych przekonaniem o istotnym wpływie samych mieszkańców. W średniej wielkości miastach (liczących od 20 000 do 99 999 mieszkańców) obserwujemy relatywnie wysokie odsetki badanych mających poczucie, że na to, co dzieje się w ich miejscowości, w sposób znaczący wpływają władze samorządowe, szczególnie szczebla powiatowego, ale także władze centralne i UE. Respondenci z dużych miast (od 100 000 do 499 999 ludności) na tle pozostałych najsilniej akcentują znaczenie samorządu wojewódzkiego i wojewodów, z kolei badani z największych aglomeracji wyróżniają się przede wszystkim przekonaniem o dużej roli samorządów miejskich, a także UE i władz centralnych.

TABELA 8

Odpowiedzi wskazujące, że rozwój miejscowości/gminy, w której żyje respondent zależy w dużym stopniu od:	Wielkość zamieszkiwanej miejscowości				
	Wieś	Miasto do 19 999 mieszkańców	Miasto 20 000 – 99 999 mieszkańców	Miasto 100 000 – 499 999 Mieszkańców	Miasto 500 000 mieszkańców i więcej
	w procentach				
– samorządu gminnego/miejskiego	56	59	62	63	67
– samorządu powiatowego*	42	49	57	-	-
– samorządu wojewódzkiego	38	39	48	52	49
– wojewody	33	35	42	44	33
– władz centralnych	33	38	45	41	51
– Unii Europejskiej	38	44	49	44	53
– inicjatywy, aktywności samych mieszkańców	46	44	48	51	51

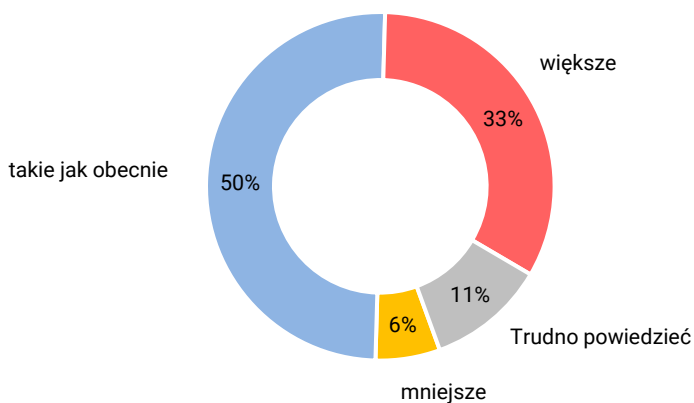
* Pytanie nie dotyczyło mieszkańców miast na prawach powiatu

Połączono odpowiedzi „w bardzo dużym stopniu” i „w dość dużym stopniu”

Co drugi badany (50%) uważa, że kompetencje i uprawnienia władz samorządowych – wójtów, burmistrzów, prezydentów miast oraz rad gmin i miast – są odpowiednie. Co trzeci badany chciałby ich zwiększenia (33%), a sześciu na stu (6%) – zmniejszenia.

CBOS

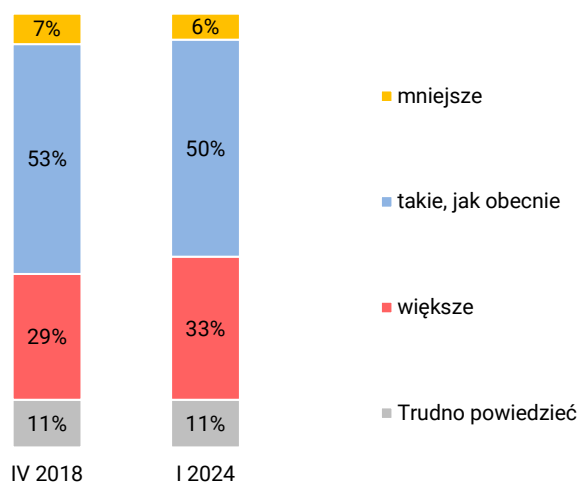
RYS. 7. Jak Pan(i) uważa, czy zakres kompetencji, uprawnienia, jakie mają w Polsce władze lokalne (wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast oraz rady gmin i miast) powinny być:

W ciągu ostatnich sześciu lat przybyło nieco badanych, którzy opowiadają się za zwiększeniem kompetencji i uprawnień władz samorządowych.

CBOS

RYS. 8. Jak Pan(i) uważa, czy zakres kompetencji, uprawnienia, jakie mają w Polsce władze lokalne (wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast oraz rady gmin i miast), powinny być:

O zbyt małych uprawnieniach władz samorządowych najczęściej mówią mieszkańcy dużych i największych miast. Zadowoleni z obecnego zakresu kompetencji w największym stopniu są respondenci z małych miast.

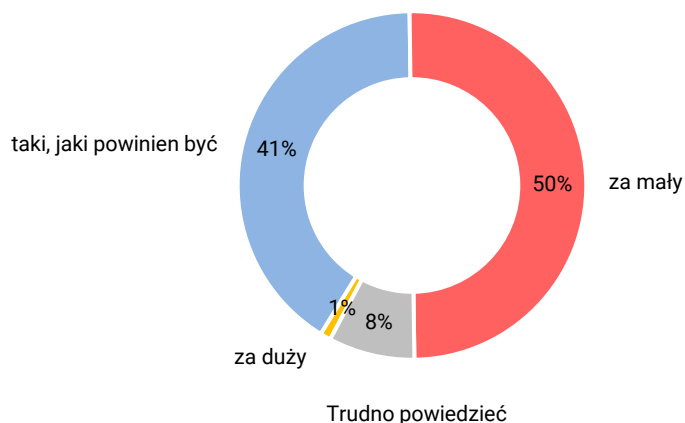
TABELA 9

Wielkość miejscowości	Jak Pan(i) uważa, czy zakres kompetencji, uprawnienia, jakie mają w Polsce władze lokalne (wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast oraz rady gmin i miast) powinny być:			
	mniejsze	takie jak obecnie	większe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Wieś	6	49	31	14
Miasto do 19 999 mieszkańców	7	54	27	12
20 000 – 99 999	6	50	34	10
100 000 – 499 999	5	49	39	6
500 000 i więcej	6	45	38	11

Połowa Polaków (50%) chciałaby zwiększenia wpływu mieszkańców na sprawy lokalne twierdząc, że obecnie jest on zbyt mały. Dwie piąte badanych (41%) uważa, że wpływ mieszkańców na to, co dzieje się w ich mieście lub gminie, jest odpowiedni – taki, jaki powinien być. Nieliczni respondenci (1%) są zdania, że ten wpływ jest za duży.

CBOS

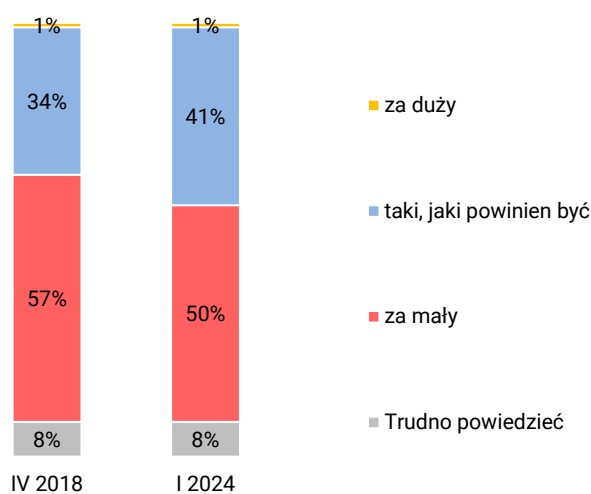
RYS. 9. Jak by Pan(i) ocenił(a) wpływ mieszkańców na to, co się dzieje w Pana(i) gminie/mieście? Czy jest on:

Przez ostatnie sześć lat umocniło się przekonanie, że wpływ mieszkańców na sprawy lokalne jest odpowiedni, natomiast zmniejszyło się poczucie, że jest zbyt mały.

CBOS

RYS. 10. Jak by Pan(i) ocenił(a) wpływ mieszkańców na to, co się dzieje w Pana(i) gminie/mieście? Czy jest on:

Usatysfakcjonowani poziomem wpływu mieszkańców na to, co dzieje się lokalnie, najczęściej są badani z miast średniej wielkości. Z kolei o zbyt małym wpływie w największym stopniu są przekonani mieszkańcy największych miast.

TABELA 10

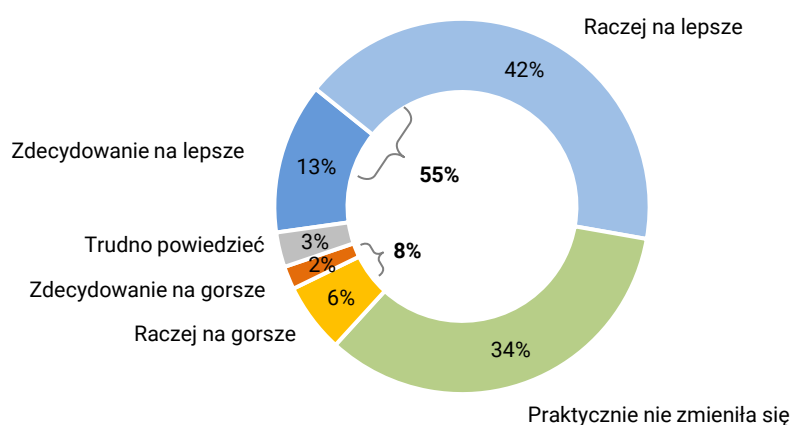
Wielkość miejscowości	Jak by Pan(i) ocenił(a) wpływ mieszkańców na to, co się dzieje w Pana(i) gminie/mieście? Czy jest on:			
	za duży	taki, jaki powinien być	za mały	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Wieś	1	38	51	9
Miasto do 19 999 mieszkańców	1	43	46	10
20 000 – 99 999	0	47	46	7
100 000 – 499 999	1	42	47	9
500 000 i więcej	1	33	57	9

JAK ZMIENIŁA SIĘ MIEJSCOWOŚĆ?

Ponad połowa Polaków (55%) ocenia, że w ciągu tej kadencji władz samorządowych sytuacja w ich gminie lub miejscowości zmieniła się na lepsze. Zmiany na gorsze diagnozuje ośmiu na stu badanych (8%). Relatywnie duża grupa – jedna trzecia ankietowanych (34%) – twierdzi, że w ich miejscowości w tym czasie w zasadzie nic się nie zmieniło.

CBOS

RYS. 11. Jak w ciągu ponad pięciu lat, które upłynęły od ostatnich wyborów samorządowych, zmieniła się sytuacja w Pana(i) gminie lub miejscowości?

Obecny bilans zmian jest zbliżony do tego sprzed poprzednich wyborów samorządowych, choć minimalnie mniej entuzjastyczny.

TABELA 11

Czy może Pan(i) ocenić, jak w ciągu lat, które upłynęły od ostatnich wyborów samorządowych, zmieniła się ogólna sytuacja w Pana(i) gminie lub miejscowości?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	X 2002	VIII 2010	IV 2018	I 2024
	w procentach			
Zmieniła się na lepsze	39	61	59	55
Praktycznie się nie zmieniła	47	30	32	34
Zmieniła się na gorsze	10	5	6	8
Trudno powiedzieć	4	4	3	3

Zmiany na lepsze w największej mierze dostrzegają mieszkańcy średniej wielkości miast. O tym, że nic się w ich miejscowości nie zmieniło, częściej niż inni mówią badani z małych miast. Z kolei na pogorszenie, które nastąpiło w trakcie ostatnich ponad pięciu lat, relatywnie częściej wskazują respondenci z dużych, szczególnie największych, miast.

TABELA 12

Wielkość miejscowości	Czy może Pan(i) ocenić, jak w ciągu ponad pięciu lat, które upłynęły od ostatnich wyborów samorządowych, zmieniła się ogólna sytuacja w Pana(i) gminie lub miejscowości?			
	Zmieniło się na lepsze	Praktycznie nic się nie zmieniło	Zmieniło się na gorsze	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Wieś	54	35	7	4
Miasto do 19 999 mieszkańców	54	39	7	0
Miasto od 20 000 do 99 999	60	33	6	1
Miasto od 100 000 do 499 999	57	28	11	4
Miasto powyżej 500 000	48	31	17	4

Polacy przeważnie dobrze oceniają władze samorządowe w swoich miejscowościach – pod względem działalności i sposobu wydawania przez nie pieniędzy z lokalnych budżetów. Pozytywny obraz odnosi się zarówno do wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, jak i radnych. Zmiany, które nastąpiły w gminie lub miejscowości w trakcie ich bieżącej kadencji, są postrzegane na ogół jako zmiany na lepsze, sporadycznie zaś – na gorsze. Generalnie, lepiej w tej ewaluacji wypadają samorządowcy na wsi, natomiast gorzej – w największych miastach, co wynika prawdopodobnie z różnicy w dystansie między nimi a mieszkańcami. Zakres uprawnień i kompetencji samorządów jest postrzegany najczęściej jako odpowiedni, choć relatywnie spora grupa badanych uważa, że powinny one zostać zwiększone, i ta opinia umocniła się w ostatnich latach (być może w reakcji na odczuwany

przez badanych wzrost znaczenia władz centralnych, wojewodów i samorządów wojewódzkich w ostatnich latach). Wprawdzie poczucie zbyt małego wpływu mieszkańców na sprawy lokalne, które najczęściej wybrzmiewa w największych miastach, jest mniejsze niż przed laty, ale nadal pozostaje duże i wyrażane jest przez połowę badanych.

Opracował

Michał Feliksiak